

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

homoeopathie**III, door****a. p. n. de groot**

WE KREGEN NOG een derde reactie op onze publicatie over Homoeopathie:

„Naar aanleiding van een opmerking uwerzijds inzake de homoeopathie, zoals vermeld in het decembernummer van het Maandblad van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, zou ik het volgende willen opmerken: de opvatting, dat het homoeopathisch benaderen van een patiënt in feite een niet-wetenschappelijke benadering zou zijn, berust m.i. op een misverstand of onvoldoende kennis van zaken.

Ik moge u hiervoor verwijzen naar een kort en bondig artikeltje over homoeopathie in: Sesam Systematische Encyclopedie, deel 3 blz. 201. Verder kan ik u de lezing aanbevelen van het hoofdstuk:

„Grondbeginselen van de homoeopathie” in: Dr. J. Voorhoeve „Homoeopathie in de praktijk”, 12e druk, blz. 28 e.v. en blz. 250 (over appendicitis). Hopende, dat u de tijd mag vinden om van het bovenstaande kennis te nemen, teken ik,

Hoogachtend,
w.g. J. WITT.

(lid Vereniging tot Bevordering der Homoeopathie in Nederland).

Misverstand noch onvoldoende — theoretische — kennis van zaken hebben geleid tot ons inzicht in de onwaarde van het homoeopathische principe, maar wèl het feit, dat dit beginsel elke **wetenschappelijke** ondergrond mist en haar verdedigers op een wel zèér subjectieve, weinig kritische en bovendien naïeve wijze hun inzichten trachten te rechtvaardigen. Een en ander moge in het volgende worden verduidelijkt. Wij mogen inzender en zijn medeleden,

LEDENVERGADERING

op zaterdag 22 april 1967 te 14.00 uur in de conversatiezaal van het American Hotel te Amsterdam.

AGENDA:

1. Opening door de voorzitter.
2. Notulen van de Ledenvergadering van 26 november 1966.
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Jaarverslag over 1966 van de secretaresse.
5. Rekening en verantwoording over 1966 van de penningmeester.
6. Verslag van de kascommissie over het financieel beheer in 1966.
7. Voorstel tot décharge van de penningmeester.
8. Mededelingen over de reorganisatie van de Vereniging.
9. Rondvraag.
10. Sluiting door de voorzitter.

alsook alle andere aanhangers van de homoeopathische leerstellingen — waaronder in de eerste plaats Mr. G. E. Kruseman — in overweging geven zelf ook de geschriften over de waarde van de homoeopathie eens werkelijk kritisch te lezen.

Te hunner voorlichting mogen wij erop wijzen, dat Dr. J. Voorhoeve reeds in de inleiding voor zijn boek (pag. 20) blijk geeft de gewone geneeskunde schromelijk te miskennen door tegenover haar als **gelijkwaardige** tegenhanger de homoeopathie — een methode, die slechts een zeer klein onderdeel van het begrip „geneeskunde” tot haar werkterrein rekent — te plaatsen.

Een tweede ongerijmdheid van deze voorvechter van de homoeopathie is zijn stelling (pag. 20), dat de gewone geneeskunde er slechts op uit zou zijn onaangename symptomen te verzachten. Feit is, dat de gewone geneeskunde tracht — met alle wetenschappelijk verantwoorde middelen — de **oorzaak** van het ziek zijn weg te

nemen. Verzachten van enkele onaangename symptomen is, zo goed als het pogen door verhoging van de weerstand van patiënt het genezingsproces te bevorderen, voor haar van secundaire betekenis.

De opmerking (pag. 20): „Er is altijd een sterk contrast geweest tussen beide methoden. Door de enorme vooruitgang der geneeskunde . . . zijn er nieuwe perspectieven geopend, waardoor tegenstellingen tussen beide methoden geringer worden. Denk b.v. aan de Vitaminen- en Hormonenleer, die evenals de Homoeopathie als karakteristiek heeft: kleine doses”, . . . is toch wel een zeer scheve voorstelling van zaken. Ten eerste wordt hier gesuggereerd, dat het gebruik van „kleine doses” in de gewone geneeskunde iets geheel nieuws zou zijn. Het feit, dat b.v. van verdovende middelen en vergiften reeds sinds mensenheugenis in de gewone geneeskunde gebruik wordt gemaakt van

Vervolg op blz. 2

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

homoeopatie

Vervolg van blz. 1

kleine doseringen, wordt eenvoudig veronachtzaamd. Bovendien wordt het voorgesteld alsof deze doseringen geheel gelijk zouden zijn aan die, welke de Homoeopathie gebruikelijk zijn. Deze gelijkstelling van de kwantiteit der middelen is te meer onlogisch als wordt overwogen, dat in de Homoeopathie de toediening bovendien nog druppelsgewijs geschiedt.

Ook op het hoofdstuk „Grondbeginselen van de Homoeopathie” valt wel het nodige aan te merken.

1. Hier wordt de indruk gewekt als zou de „officiële” geneeskudige wetenschap door empirisch onderzoek aan het ziekbed en door experimenten op dieren vele — vroeger met goed gevolg gebruikte — middelen als schijnbaar onwerkzaam hebben geschrapt en in hun plaats chemische stoffen bij de ziektebehandeling de voorrang hebben gegeven. Met geen woord wordt er op gewezen, dat aan een zodanige overschakeling veelal een zeer uitgebreide en zorgvuldig uitgevoerde wetenschappelijke research ten grondslag ligt. Daartegenover stelt Dr. J. Voorhoeve dan (pag. 28), dat de homoeopathie feilloos — door proefnemingen op de gezonde mens — aantoonde op welke organen elk middel op zich invloed uitoefent, welke werking het heeft op de zenuwen, het gemoed enz. Nuchter gezien dus een soort vivisectie op de mens.

2. Bij de bespreking van de hoeksteen van het homoeopatische gebouw: de stelling „Similia similibus curentur” — d.i. tegen een ziekte een middel gebruiken, dat een zelfde soort symptomen teweegbrengt bij een gezonde mens als die, welke de zieke vertoont — verzekert hij als onaantastbaar, dat de waarheid van dit heilige beginsel door talloze artsen op onweerlegbare wijze is bewezen. Wij stellen daartegenover, dat het **wetenschappelijke** bewijs van de juistheid van deze hoemoeopatische grondregel nog nimmer door een onverdachte controle bevestigd is geworden. Dit verschil in waardering is te verklaren als men zich realiseert, dat aan het begrip „wetenschappelijke controle” door de homoeopathie klaarblijkelijk een veel eenvoudiger uitleg wordt gegeven dan met de moderne inzichten hieromtrent strookt.

3. Het derde grondbeginsel van de homoeopathie luidt: Toediening van het geneesmiddel in zulk een kleine hoeveelheid, dat daardoor geen schadelijke werking veroorzaakt kan worden (pag. 29). Tot dit doel maakt de homoeopathie gebruik van geneesmiddelen in de decimale (tienvoudige)- en zelfs de centesimale (honderdvoudige) verdunningsschaal. Op het recept wordt dit aangeduid door de toevoeging van de letter D (resp. C) aan de naam van het middel. Achter deze letter wordt dan nog een getal geplaatst dat betekent hoeveel maal deze verdunning moet plaats vinden. D 4 b.v. betekent dus, dat de oorspronkelijke stof vier maal decimaal is verdund. Het gehalte aan de werkzame stof is in ons voorbeeld dus nog slechts 1/10.000 van de oorspronkelijke hoeveelheid. Bedenke men daarbij, dat van dit zéér verdunde product de patient ook nog maar druppelsgewijs hoeveelheden krijgt toegediend, dan is zonder meer duidelijk, hoe weinig werkzame stof de patient per slot per keer maar naar binnen krijgt.

Geheel ten onrechte doet Dr. J. Voorhoeve het voorkomen (pag. 33), als zouden de „kleine doses”, die door de gewone geneeskunde in enkele gevallen worden voorgeschreven, gelijk te stellen zijn met de homoeopatische kwantiteitjes. Om deze stelling te „bewijzen” zegt hij (pag. 33):

„dat ook de oude school (denigrende uitdrukking voor de gewone geneeskunde, de Groot) door droeve ervaringen, aan het ziekbed opgedaan, gedwongen kan worden in bepaalde gevallen de dosis van het aan te wenden geneesmiddel steeds kleiner te nemen, zien wij aan de nieuwste methode der inspuiting, waarbij (b.v. bij de tuberculine-inspuitingen) doses van 0.000.001 tot 0.000.000.01 gram (dus hoeveelheden, die met de 6de tot 8ste homoeopatische verdunning overeenkomen) tegenwoordig niet meer tot de zeldzaamheden behoren”.

Tegen deze uiterst bedriegelijke voorstelling van zaken in het Homoeopatische standaardwerk, moeten wij met verontwaardiging protest aantekenen. Als arts behoort Dr. J. Voorhoeve zeer goed te weten, dat tuberculine nimmer in de gewone geneeskunde als een geneesmiddel wordt gebruikt, maar dat het integendeel als een klein onderdeel

bij het uitgebreide onderzoek naar het al of niet bestaan van tuberculose bij de onderzochte wordt gehanteerd en zelfs daarbij nog (maar) in een verdunning tot 0.0001 maximaal.

In deze — wel zeer scheve — voorstelling van zaken door Dr. J. Voorhoeve kunnen wij niet anders zien dan een bewust streven de ondeskundige lezer een rad voor ogen te draaien.

Het boek „Homoeopathie in de praktijk” ziet er aantrekkelijk uit en is smaakvol uitgevoerd, maar de intrinsieke waarde van zijn inhoud wordt door het gemis aan wetenschappelijk gefundeerde bewijsvoering, door het weinig kritische en vaak zéér subjectieve benaderen van de stof, maar vooral door het — boven geschetste — verdraaien van de waarheid wel in een zeer schril daglicht gesteld. Laten wij hopen, dat de ogen van degenen, die blindelings vertrouwen stellen in de voorlichting door hun voormannen, worden geopend nu hun met feiten en bewijzen is voorgehouden waar zij in deze aan toe zijn.

Tot slot mogen wij nog enkele conclusies over de homoeopathie in het kort opsommen.

1. **Geen van de drie grondbeginselen, waarop de homoeopathie rust, is wetenschappelijk aanvaardbaar.**
2. **De bewijsvoering door de voorstanders is niet alleen van een naïeve subjectiviteit, maar bovendien onkritisch en in enkele gevallen uitgesproken bedriegelijk.**
3. **De homoeopatische middelen zijn door hun verdunningsschaal en door de kwantiteit van toediening onwerkzaam als geneesmiddel en als zodanig niet anders te waarderen dan welk ander placebo ook.**
4. **De artsen, die zich in het openbaar aankondigen als arts voor homoeopathie, misleiden het publiek als zij patiënten, lijdende aan ziekten, die niet volgens de homoeopatische beginselen kunnen worden behandeld, toch medische bijstand verlenen op een wijze, die niet strookt met hun — in het openbaar uitgedragen — leerstellingen.**

A. P. N. DE GROOT.

Pijlstaartolie is een oud kwakzalversmiddel

EEN OUD KWAKZALVERSMIDDEL, pijlstaartolie, kwam onlangs ter sprake toen er een vraag over werd gesteld in de bladen van het Rotterdamerkwartet (De Rotterdamer, Nieuwe Haagse Courant, Nieuwe Leidse Courant en Dordts Dagblad). Bij de beantwoording van de vraag werd de voorzitter van onze vereniging ingeschakeld.

„GEGARANDEERD ZUIVER, TEGEN rheumatiek, verstuiking, ontwrichting, ischias, spit, rugpijn, pijn in de borst, stramheid, enz.". Zo werd pijlstaartolie in bladen in het Noorden des lands in het jaar 1928 aangeprezen. Blijkens een artikeltje, dat in het augustusnummer van ons maandblad van dat jaar verscheen, heeft W. Keulemans de flacon pijlstaartolie, die door een drogist in Groningen werd verkocht, onderzocht. Hieruit bleek, dat de pijlstaartolie uit vistraan bestond (geen levertraan) en dus beschouwd moest worden als een van de smeerseltjes, die bij ware reumatiek als geheel nutteloos moeten worden beschouwd.

Bekend bij vissers

DEZE UITKOMST WERD ook vermeld in het antwoord in de vragenrubriek van het Rotterdamerkwartet. Tevens werd het adres van onze vereniging genoemd, omdat onze voorzitter graag inlichtingen er over zou hebben, uit vrees dat het middel weer in de handel zou komen. De vereniging ontving verschillende brieven. Hieruit blijkt, dat de pijlstaartolie afkomstig is uit de lever van de pijlstaartrog. Het middel blijkt in de vissersplaatsen langs de Noordzeekust nog goed bekend te zijn.

„Een rog heeft een rechte staart, met scherpe punten; een pijlstaartrog heeft een rechte staart met aan het achter-eind een zijspeer, die zeer gevaarlijk is: zit vol vergif. Als men de lever uit de vis haalt snijdt men hem in stukjes, die men in een fles doet. De fles hangt men buiten in de zon; zo vertraant de lever. Als de lezer vertraant is gaat men hem zuiveren; de traan is volgens mij zeer geschikt voor kneuzingen, maar niet voor reumatiek. Er is ook nog lompen-traan, dat is nog beter dan pijlstaartolie. Dat komt van een lomp, dat is een soort vis, die veel weg heeft van een kabeljauw, maar hij is gladder en stugger. Hij komt voor bij de Noordkaap, Noorwegen. Dat smelt men ook net zo als pijlstaartolie. Pijlstaartolie stinkt erg, lompen-traan niet", aldus schreef ons de heer A. Vlieland te Katwijk aan Zee.

De tachtigjarige heer C. Jobse in Den Haag komt uit een vissersgeslacht. Zijn vader was de zoon van een garnalenvisser uit Arnemuiden, die zijn leven verloor doordat enige Arnemuidense hoogaarsen in 1860 bij Doggersbank vergingen (de bekende Pinksterstorm van 1860).

„WIJ HADDEN THUIS", vertelt onze brieveschrijver dan verder, „altijd

pijlstaartolie. Wanneer mijn vader zo om de paar jaar eens een familiebezoek aan Arnemuiden bracht nam hij altijd pijlstaartolie mee terug. Ik spreek hier over de tijd van omstreeks 1900—1905. De garnalenvissers kregen ook wel eens een pijlstaartrogge in het net. Ze sneden de levers er uit en deze werden thuis in de zon opgehangen aan een ijzerdraad achter op de bleek. De olie of traan droop dan in bakken, die er onder gezet waren. De lucht was verre van aangenaam."

„Sommigen, die wonden hadden, welke slecht genazen, hadden de moed de olie te drinken. Mijn vader heeft mij er menigmaal mee behandeld". Later raakte de brieveschrijver bevriend met een drogist uit Rotterdam, die af en toe bezoek kreeg van een zekere Jelle uit Arnemuiden, gekleed in een schipperstrui, die kwam vragen of de drogist

nog pijlstaartolie nodig had. Hij lustte graag ook nog wat anders dan pijlstaartolie. Het gevaar bestond, dat de olie vermengd was met andere olie.

Later kreeg de heer Jobse ook nog eens olie van „de pharmaceutische", maar die was veel lichter van kleur, en een kenner zei tot de heer Jobse: „Die moet je niet hebben, ik denk, dat ze gekookt is". De pijlstaartolie, die de heer Jobse vroeger uit Arnemuiden kreeg had een kleur meer roodachtig, iets van mahonie, doch niet zo donker.

Het ruikt zo erg

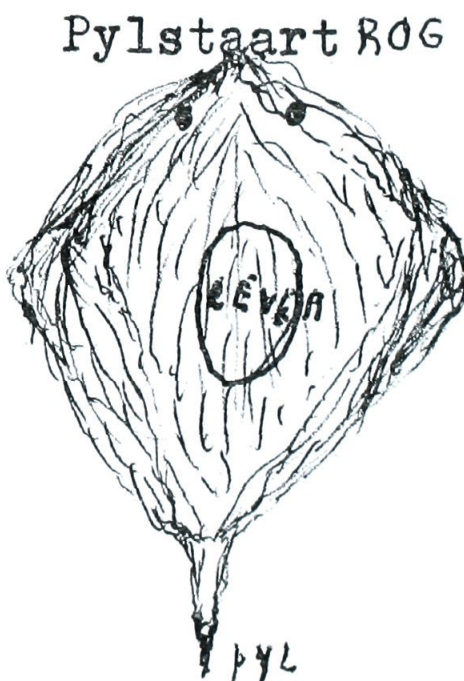
DAT HET IN Arnemuiden werd verkocht — daar weet ook de heer A. de Jong te Katwijk aan Zee, van, die, als gedipl. stuurman en schipper op zeevissersvaartuigen, vroeger nog op een bomschuit heeft gevaren en met hem een Arnemuider visser. Het werd daar verkocht in de winkels, vertelt hij, maar dan gezuiverd. Dat was in 1903.

De vraag „Wat is pijlstaartolie?" is voor de heer De Jong, die ons ook de hierbij afgedrukte tekening van de rog stuurde, „een benullige vraag, daar dit een uitstekend middel is tegen kneuzing, verstuiking, gebroken botten enz.". In visserskringen is het een zeer oud geneesmiddel schrijft hij en nog kort geleden kwam iemand op advies — lezen wij in de brief van de heer De Jong — van een veearts om wat pijlstaartolie vragen. Het moest dienen ter behandeling van een beenwond van een duur renpaard, een wond, die maar niet wilde genezen.

Zoals wij het gebruiken, wil niemand het hebben, verzekert de heer De Jong, want het ruikt zo erg, omdat het niet gezuiverd kan worden. Bij zuivering verliest het minstens 50 pct. van zijn kracht. Het is, zegt hij, geen kwakzalverij. Het middel is, vanaf tussen 1700 en 1800, haast in ieder gezin aan de zee kust voorhanden. Maar ik wil u er wel op attent maken — voor reuma helpt het niet. Ook deze brieveschrijver vertelt van de wijze van vertranen van de lever door de stukgesneden stukken in een fles in de zon te hangen. De pijlstaartrog komt weinig voor en kan niet gegeten worden.

Een zeldzame vis

HOE ZELDZAAM DE pijlstaartrog is vertelt ons de heer K. Ouwehand uit Katwijk. „Momenteel varen van Nederland meer dan 1000 vissersvaartuigen en als die hele gezamenlijke vloot eenmaal per week een pijlstaartje vangt

Aan weerskanten van de grens

AAN WEERSKANTEN VAN de grens zijn heel wat mogelijkheden — en niet altijd ten goede. In de Winstochter Courant van 23 februari troffen wij een kleine advertentie aan, in het Nederlands gesteld, van de volgende inhoud:

De praktijk van Heilpraktiker Gunter Kratz wordt voortaan weer gehouden in Bunde, Oostfriesland, in Hotel „Zur Blinke”. Spreekuren 9—12 en 15—18 uur.

Een dergelijke advertentie is kennelijk gericht op Nederlandse patiënten. Zoals men weet bestaat in Duitsland een beperkte „Kurierfreiheit” en de activiteiten van de „Heilpraktiker” vallen in de Bondsrepubliek dus hoogstwaarschijnlijk wel binnen de wet. Het is opvallend dat Nederlandse kwakzalvers nog wel eens schermen met dat woord „Heilpraktiker”, als wilden zij er enig gezag aan ontleen.

De rechtbank in het Belgische Turnhout veroordeelde onlangs de Nederlandse arts T. Bloem uit Baarle-Nassau tot 500 gulden boete wegens het onrechtmatig uitoefenen van het ambt van geneesheer in België en tot 150 gulden boete wegens het in voorraad hebben van geneesmiddelen. Het onrechtmatig uitoefenen van de genees-

kunst is in België een misdrijf dat door de rechtbank wordt berecht, in Nederland is het een overtreding die door de kantonrechter wordt behandeld. Dokter Bloem is natuurlijk een bevoegde arts — maar hij is dat niet zodra hij zich op Belgisch grondgebied bevindt. In de wonderlijke enclave van Baarle-Hertog had hij ook patiënten — geen wonder, het ene huis is Baarle-Nassau, dus Nederlands, vlak er naast zijn weer huizen die tot het kleinere, Belgische Baarle-Hertog behoren. Formeel had hij dus niet het recht, geen arts zijnde volgens het Belgische recht, om in Baarle-Hertog praktijk uit te oefenen. De zaak was aanhangig gemaakt nadat de Belgische dokter in Baarle-Hertog, die nooit bezwaar had gemaakt tegen het feit dat dokter Bloem ook Belgische patiënten had, zijn praktijk had overgedaan aan een opvolger.

En dan in Zeeuws Vlaanderen! Daar zoekt de Belgische kwakzalver Carolus Vleugels de arm van de Belgische justitie, die hem al eens tot twee maanden gevangenisstraf heeft veroordeeld, te ontgaan. In een genoegelijk hotel ontvangt hij zijn patiënten van over de grens. Hij loopt er, meent hij, minder kans op zware straffen, dan in zijn eigen land. Hij rekent echter wel de (hoge) tarieven die Belgen gewend zijn aan kwakzalvers te betalen: 40 gulden per consult. En dan hoort men, dat Vleugels zo'n honderd patiënten per dag in consult ontving!

Geheimen van de pijlstaartolie

VERVOLG VAN BLZ. 3

dan is het hooguit”. Deze komt beslist niet in de handel, want onder de bemanning die aan boord is wordt meestal geloot, wie het levertje mag hebben. Dat blijft daarna angstvallig in de familie. „Mocht er inderdaad pijlstaartolie in de handel komen, dat moet u op uw uiterste hoede zijn, want dan kunt u zonder enige twijfel aannemen, dat men hier weer met een ander waardeeloos vervangmiddel winst probeert te maken”.

Ook de heer Ouwehand verzekert dat de pijlstaartolie in onze vissers-

plaatsen (Vlaardingen, Scheveningen, Katwijk, IJmuiden, Zuidhollandse Eilanden, Waddenkust) bekend is. Zelfs zouden oudere doktoren in de vissersplaatsen er grote waarde aan hechten. Momenteel zelfs al jongere doktoren, schijft ons de heer Ouwehand. Het gebruik? Smeermiddel tegen gewricht en spierpijnen, gekneusde en zelfs gebroken ribben. Tegenover de mening van andere briefschrijvers, dat het tegen reumatiek niet helpt, is de heer Ouwehand een ander oordeel toegegaan.

Wij zijn de briefschrijvers erkentelijk voor hun toelichtingen.

„Blinden zien bliksem uit mijn handen slaan”

IN DE GROENSTRAAT te Nijkerk praktiseert een lid van de Nederlandse werkgroep van Praktiserende Genezers, de heer C. van de Bor. Een verslaggever van het Centrum te Utrecht, die in Nijkerk eens een kijkje ging nemen, noemt hem een gemoedelijk uitzijnde vijftiger, die wars is van publiciteit, want hij heeft het al te druk.

Van de Bor zou blinden en slechtzienden genezen. De verslaggever heeft geen blinden ontmoet, maar de „genezer” verzekerde hem, dat de telefoon van de vroege ochtend tot de late avond gaat; blinden en slechtzienden uit het hele land. „We hebben een enorme wachtlijst moeten aanleggen”.

De genezer rekent nu duizend gulden per kwartier om verslaggevers te woord te staan. „Voor duizend gulden per kwartier mag u hier staan”, zei hij tot de verslaggever, die toen naar een smalle gang werd geloodst. Daar stond de deur op een kier en dan kan men horen wat „zij” (nadruk op zij) zeggen. „Ik zeg niets, maar zij zeggen, dat zij de bliksem uit mijn handen zien slaan”.

De heer Van de Bor zou twee gevallen noemen. Een vrouwtje, dat bijna volslagen blind was, kon na twee behandelingen de krant weer lezen. En het andere geval?, informeerde de verslaggever. „Nee, dat vertel ik niet. Duizend gulden per kwartier, voor minder doe ik het niet”, aldus Van de Bor. Hij wil dat geld overmaken aan bejaardentehuizen, maar de verslaggever verzekert hem dat zulke duur betaalde interviews niet tot de gebruiken behoren in de vaderlandse perswereld.

Hij mag even de wachtkamer zien, waar het vol stoelen staat. Van de Bor stopt een pijpje en houdt vast aan zijn duizend gulden. En dan mag er nog niet eens gefotografeerd worden. De verslaggever gaat maar weg. Buiten ontmoet hij twee bejaarde boeren. Zij blijken niet slechtziend te zijn, maar slecht ter been. „Dat is zijn specialiteit”, weet de chauffeur van de auto te vertellen, die de twee mannen naar Nijkerk heeft gebracht. „Ik kom uit Blaricum en bij ons in de buurt woont een grote groep mensen, die zich door hem (Van de Bor) laat helpen”. Op sommige dagen rijdt de chauffeur drie keer heen en weer tussen Blaricum en Nijkerk. Maar hij heeft nooit een slechtziende patiënt ontmoet.

Mr. Kruseman was verdediger

Carolus Vleugels krijgt boete van f 2100

'NOU ZAL IK maar ander werk zoeken. Hier houd ik er beslist mee op. Misschien kan het in Duitsland, daar is geen wetgeving op dit gebied', zei de 52-jarige vertegenwoordiger Carolus F. Vleugels alias „prof. Wings”, bekend 'praktiserend genezer' uit het Belgische Brasschaet donderdag 23 maart voor het kantongerecht te Oostburg nadat het vonnis was geveld over zijn activiteiten in Zeeuws-Vlaanderen: f 2100 boete. Dat vonnis was gespecificeerd: zeven maal f 300 voor het zeven maal onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst vorig jaar september in Sluis. In het proces-verbaal hadden meer namen kunnen staan: tweehonderd patiënten werden door hem in vier zittingen, in Sluis en Hulst elk twee, in september geholpen. Per consult rekende hij ongeveer veertig gulden. Daarna is Vleugels al weer twee maal geverbaliseerd: in Sluis en Hulst in februari dit jaar zoals men in het maartnummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij kan lezen.

Betrekkelijk mild

Het vonnis was nog betrekkelijk mild uitgevallen bij kantonrechter mr C. J. M. van Hees. Officier van justitie mr N. van Raalte had zeven maal f 500 geëist. Het bleek een duidelijke opluchting voor de Belg, die juridisch terzijde werd gestaan (in een anderhalf uur durend pleidooi) door mr G. E. Kruseman uit Laren (NH) juridisch adviseur van de Nederlandse werkgroep van praktiserende genezers.

De werkwijze van Vleugels was eenvoudig: in Sluis en Hulst huurde hij hotelkamers, waar hij zijn — hoofdzakelijk — Belgische patiënten ontving, omdat hij die nu eenmaal niet in België kan ontvangen. Carolus Vleugels trok er dus voor over de grens. De Nederlandse politieautoriteiten zaten hem overigens steeds op de hielen. In Sluis deed de politie 6 september vorig jaar een inval. Die inval leidde tot deze rechtszaak.

Met pendelapparaat

In het hotel te Sluis zaten veertig klanten te wachten. De kwakzalver boog zich intussen over anatomische kaarten, die hij met een wichelroede of een pendelapparaat bewerkte.

(Deze slinger of pendel hebben wij in het septembernummer 1965 van het Maandblad beschreven. Zij zou ontworpen zijn door de Weense ingenieur Ludwig Straniak. De Duitse kwakzalver Mangold, die in Zeilsheim in de buurt van Frankfort aan de Main zijn praktijken uitoefent pleegt de slinger boven een grote marmeren studiebus te houden of boven een anatomische atlas. De slinger of pendel begint dan dáár te bewegen, waar de plaats van het zieke orgaan zich bevindt. In het nummer van juli/augustus 1965 heb-

ben wij melding gemaakt van een „genezer” in het Westen van Frankrijk, die de „boer opgaat” met een „toverslinger” aan het spatbord van zijn fiets. Deze slinger wordt beïnvloed door de „straling”, die het zieke lichaamsdeel zelf uitzendt!

Aan de politie verklaarde Vleugels, dat hij deze instrumenten — die nu bij de kantonrechter op de groene tafel lagen — beslist niet nodig had voor een diagnose. Hij kon het ook zonder wichelroede: aan de hand van een pasfoto van zijn patiënt. Als hij het plaatje had gezien boog hij zich weer over de kaarten.

Hoogst kwalijke zaak

De officier van justitie vond, dat de Belg een zekere moed niet viel te ontzeggen. 'Hij ontziet het niet om diagnose te stellen binnen de vijf minuten. Ook ongeneeslijke patiënten durft hij aan. Ik vind dit een hoogst kwalijke zaak. Meneer Vleugels heeft in België al ettelijke veroordelingen achter de rug. Hij zat daar acht maanden in de cel'.

Mr Kruseman kwam onder andere aandragen met cijfers over niet erkende praktijken: in Nederland zijn 600 „genezers” werkzaam met totaal 300.000 patiënten. Na de oorlog werden er bijna honderd veroordeeld. De laatste jaren liep het aantal veroordeelden terug tot acht, wat mr Kruseman meende te kunnen herleiden tot een zekere vorm van ‚begrip’ voor het werk van de genezers. De wetgeving op dit punt (artikel 436 van het Wetboek van strafrecht: geen bepaald beroep uitoefenen, waartoe men niet is toegelaten) noemde hij ‚hopeloos verouderd’. De heer Kruseman ging uitvoerig in op de NWP. en op de normen, die worden gehanteerd voordat men iemand als lid toe-

laat: reputatie en enquête oud-patiënten naar de afloop van een behandeling.

Niet onder de indruk

De kantonrechter bleek niet erg onder de indruk van het betoog van mr Kruseman. Zeker niet nadat de arts S. Lelie, geneeskundig inspecteur van de volksgezondheid in Zeeland als getuige-deskundige was gehoord. Dokter Lelie stelde, dat er sprake was geweest van uitoefening van de geneeskunst temeer omdat Vleugels ook was overgegaan tot het uitschrijven van recepten. Mevrouw Vleugels verzorgde zijn administratie. De genezer mocht zittend zijn vonnis aanhoren: zijn raadsman verklaarde constant, dat de gezondheidstoestand van zijn cliënt ernstig had geleden na de recente justitiële moeilijkheden.

Behalve de moeilijkheden in West Zeeuws-Vlaanderen (in september aan het rollen gebracht door zowel de hotelhouder zelf als door artsen, die een klacht indienden bij de inspectie voor de volksgezondheid) was er de inval in februari in het hotel in Hulst, na die in Sluis. Daar had Vleugels de politie kennelijk verwacht: hij had zijn hotelkamer op slot en de administratie van zijn patiënten was onvindbaar. In het café-restaurant van het hotel zaten toen waarschijnlijk nog verscheidene mensen op een consult te wachten.

„Tegen vage buikklachten”

IN HET VORIGE nummer van ons maandblad maakten wij op bladzijde 4 melding van de moeilijkheden in Aalten rondom een ouderling, die een spreekkamer afstaat aan wat hij noemde een „homoeopaat”, de kwakzaver V. uit Friesland. Wij kwamen de naam V(eeman) ook nog tegen in een overdruk uit het Pharmaceutische Weekblad met mededelingen van het Rijksinstituut voor Geneesmiddelenonderzoek.

Dit instituut onderzocht poeders en tabletten tegen vage buikklachten (afkomstig van „psycholoog” Veeman, Herenwiltje 5 te Leeuwarden). In het poeder vond men een mengsel van melksuiker, tarwezetmeel en een zeer fijn samengesteld plantenpoeder, dat men slechts ten dele kon identificeren. Men vond er wat kinabast in, fragmenten van bladeren en andere „simplicia” (niet-samengestelde geneesmiddelen). Bovendien werd een antrachinonhoudend extract gevonden. De asrest was gering en bevatte een spoor ijzer. De tabletten met een gemiddeld gewicht van 146 mg, bleken melksuiker, tarwezetmeel en talk te bevatten; ze hebben een zwakke pepermuntgeur. In de asrest een geringe hoeveelheid calcium.

Twee hooggeleerde waarschuwingen

ONZE DOELBEWUSTE STRIJD tegen het ge(mis)bruik van geneesmiddelen en het hiertoe aanzettende geadverteer in de lekenpers kreeg de laatste tijd onverwachte hooggeleerde steun.

In zijn inaugurale rede wees professor Dr. H. O. Nieweg er met klem op hoe gevaarlijk het gebruik van aspirine wel kan zijn. Reeds jarenlang was algemeen bekend, dat dit geneesmiddel bij ondeskundig gebruik tot ernstige maagbloedingen aanleiding kan geven. De nieuwe hoogleraar in de Hematologie heeft bij zijn ambtsaanvaarding daar nog aan toegevoegd, dat ook een ernstige bloedziekte in bepaalde gevallen het gevolg kan zijn van gebruik van dit medicament.

Voor de zoveelste maal leggen wij de firma Bayer, alle andere fabrikanten van aspirine-houdende geneesmiddelen alsook de K.O.A.G.G. de gewetens-

vraag voor of zij ook onvoorwaardelijk achter de daarvoor in de lekenpers gemaakte reclame (blijven) staan.

Prof. Dr. E. M. Cohen gaf in een lezing als zijn mening, dat het wenselijk zou zijn de geneesmiddelen — vooral die voor kinderen — minder lekker en minder aantrekkelijk van uiterlijk te maken, en af te leveren.

Ook wij wezen reeds herhaalde malen op het grote gevaar van de neiging der geneesmiddelen-fabrikanten om hun produkten een snoepgoedachtig uiterlijk mee te geven.

Professor Cohen verklaarde zich bovendien ook nog tegenstander van de ongelimiteerde reclame voor geneesmiddelen en zou deze wijze van aanbevelen liefst geheel zien vervallen. Een uitspraak naar ons hart.

A. P. N. DE GROOT.

0.000.000.001 gram fluor

In aansluiting op de hoofdartikelen over homeopathie, die onze voorzitter in het Maandblad tegen de Kwakzalverij schreef een wonderlijk bericht uit Den Haag. Wij vonden het in de Haagse Courant. Mevrouw G. Ch. A. Droste heeft in een adres aan de gemeenteraad van Den Haag er op aangedrongen niet toe te stemmen in fluoridering van het drinkwater. Dit is uiteraard haar goed recht, evenals haar aandringen op het beschikbaarstellen van niet-gefluorideerd water voor degenen, die dat wensen.

Maar nu haar argument. Men kent de strijdvraag: is dit toedienen van fluor schadelijk of niet? Mevrouw Droste wist de oplossing. Zij heeft calcium fluor als medicijn moeten gebruiken. Zij gebruikte het medicament bij vergissing gedurende een maand, drie weken langer dan was voorgeschreven, waarna vergiftigingsverschijnselen optraden. Die verschijnselen schrijft zij toe aan het gebruik van calcium fluor.

Dr. F. F. L. Lingen, directeur van de G.G. en G.D., verklaarde naar aanleiding van dit adres dat zijn dienst dit geval heeft onderzocht. Daarbij is ge-

bleken dat mevrouw Droste door een homoeopatische arts een medicament is voorgeschreven, dat een miljardste gram fluorzout (D12 om in homoeopatische termen te spreken) per dosis bevatte. Dat is veel minder fluor dan zich thans reeds in het drinkwater bevindt.

„Bestraal uw maagzweer”

IN DEN HAAG is momenteel een firma actief met verkoop in zaaltjes van hoogtezonnen en stralingsapparaten. De apparaten worden aanbevolen „voor uw gezondheid in dit gevaarlijke klimaat”. Zij worden gedemonstreerd door personen in witte jassen. Het Consumenten Contact Orgaan waarschuwt tegen de verregaande pressie die bij deze zaaltjes-verkoop op het publiek wordt uitgeoefend.

In het vrouwblad, dat over het stralingsapparaat wordt uitgereikt, staat bijvoorbeeld dat men met dit apparaat o.m. maagzweren kan bestralen en blaasontstekingen en bronchitis kan behandelen.

Wie naar zo'n zaaltje gaat — raadplege zijn huisarts.

De schade kan anders méér zijn dan de f 119 of f 159 die de apparaten kosten.

Wederom jammerlijke misslag van Croiset

ONDER HET HOOFD: „Verdwijning Alkmaarse jongen” publiceerde de Gooi- en Eemlander op 10 maart 1967 aan het slot van het berichtje:

„De paragnost Gerard Croiset werd advies gevraagd. Hij raadde aan te dreggen bij een molen in een sloot vlakbij een peillat. Inderdaad staat er een molen in de Kromme Tocht in de Bergermeerpolder, maar het dreggen had geen resultaat”.

Een wel zeer uniek en weldoordacht advies van de roemruchte „helderziende”, temeer als men bedenkt, dat de fiets van het slachtoffertje in de buurt in een sloot was aangetroffen.

Reeds de volgende dag openbaarde hetzelfde dagblad onder de titel:

„Jongeman bekent moord op verdwenen kind. Zedenmisdrif opgehelder”, hoe de dader zich bij de politie had gemeld en laatstgenoemde de h o u t o p s l a g p l a a t s had gewezen, waar het lijkje achter een paar hardboardplaten was verstopt. Over het volkomen falen in het geven van „aanwijzingen” door de paragnost werd — als te doen gebruikelijk — met geen woord gerept.

Bij ons riep deze misslag van Gerard Croiset de herinnering op aan een soortgelijke dwaling van deze „helderziende”, toen hij hemel en aarde heeft doen bewegen om het Singel in Amsterdam af te laten dreggen terwijl de twee slachtoffertjes later in een op slot geschoten kist ergens in een opslagplaats werden ontdekt.

Dit zijn niet de enige verkeerde aanduidingen van genoemde paragnost; van hem kennen we meer foutieve „aanwijzingen”, die er niet om liegen. En dan te bedenken, dat hij er niet voor terugschrikt (ook) voor zulke ingeteelde „tips” achteraf aan de beproefde nabestaanden een rekening van f 150.— (jawel: honderdvijftig gulden) aan te durven bieden. Zouden zijn ogen bij deze handeling ook door de mist of opwellende tranen zijn verduisterd?

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buiter, Apotheeker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheeker te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, Inspecteur van Politie te Arnhem; J. Noord te A'dam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.